

економіці інформаційних технологій; створення ринку інформації та знань; розвиток телекомунікаційної, транспортної та організаційної інфраструктури; забезпечення інформаційної безпеки особи, держави, суспільства; створення ефективної системи забезпечення прав громадян та соціальних інститутів на вільне отримання і використання інформації¹⁰. Для створення цих умов і досягнення кінцевої мети - побудови інформаційного суспільства - кожна держава повинна здійснювати комплекс правових і організаційних заходів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1.Ларцев В. Структуропроектні та потенціало-визначальні компоненти структури суспільства // Людина і політика 2001.- № 3.- С.19; 2. Иноземцев В.Л. Постиндустриальный мир Д. Белла // Белл Даниел. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования.-М.,1999.-С.ХІІІ; 3.Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования. - М., 1999. - С. 157; 4. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. - К., 1996. - С. 206; 5.Тоффлер Е. Третя хвиля. Пер. з англ.- К., 2000.- С.19; 6. Питер Фердинанд Дракер. Посткапіталістическое общество// Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. Под ред. В.Л. Иноземцева. - М., 1997. -С. 168; 7. Машлыкин В.Г. Европейское информационное пространство. - М., 1999. - 96 С.; 8. Алексеева И.Ю.Социальная роль научного знания в контексте постиндустриальной идеологии // Вестник Российского фонда фундаментальных исследований.- 1999. - № 3.- С. 21; 9.Белл Д. Социальные рамки информационного общества. Сокращ. перев. Ю. В. Никуличева // Новая технократическая волна на Западе. Под ред. П. С. Гуревича.- М., 1988. - С. 330; 10. Ершова Т.В. Переход к информационному обществу: концепции, проблемы, вопросы // Информация и бизнес,- 2000.-№ 1.-С.5.

Д. О. Мельников

ДІЯЛЬНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ ОРГАНІВ ПО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В 90-Х рр. ХХ ст.

З набуттям Україною незалежності і необхідності забезпечення практичної реалізації державної молодіжної політики впродовж 90-х років була проведена робота по створенню відповідних органів в законодавчих і виконавчих органах влади та місцевого самоврядування.

Головним органом, що забезпечував формування правової бази політики держави щодо молоді була Комісія у справах молоді, створена в травні 1990 р. під час роботи Верховної Ради України дванадцятого скликання. З часом назва цієї комісії зазнала певних змін. На першій сесії Верховної Ради тринадцятого скликання 25 травня 1994 р. Комісія у справах молоді була замінена Комісією з питань молоді, спорту і туризму. Влітку 1997 р. відповідно до Конституції України постійні комісії Верховної Ради було перетворено у комітети. Спочатку комітет, який займався молодіжними проблемами, мав назву Комітет Верховної Ради з питань молоді, спорту та туризму, а згодом він змінив її на Комітет Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури і спорту.

Така зміна назв і специфіка діяльності комісій-комітетів хоч і мала своє обґрунтування, але все ж таки створювала певні труднощі щодо удосконалення роботи цих органів по правовому забезпеченню державної молодіжної політики, ефективному та своєчасному вирішенню молодіжних проблем.

Першим практичним кроком по формуванню державної молодіжної політики було започаткування влітку 1990 р. системи державних виконавчих структур по роботі з молоддю. В Києві був створений Державний Комітет у справах молоді, фізичної культури і спорту з відповідними структурами на обласному та районному рівнях. В травні 1991 р. цей Комітет отримав новий статус — Міністерство у справах молоді та спорту. Воно взяло на себе функції керівництва молодіжними та спортивними державними органами на місцях. Для вирішення цього завдання Міністерство у справах молоді і спорту приступило до розробки конкретних заходів щодо формування державної молодіжної політики, розвитку фізичної

культури і спорту, прогнозування та забезпечення комплексного розвитку цих сфер діяльності молоді. Вирішення цих завдань було можливим тільки при умові добре скоординованої роботи з іншими міністерствами, центральними органами державного управління, громадськими організаціями, підприємствами та установами країни. Ось чому Міністерству у справах молоді та спорту було надано право проаналізувати роботу органів управління, об'єднань, підприємств, установ та організацій незалежно від їх відомчої залежності та форм власності з питань, що входили в компетенцію міністерства.

На жаль, Міністерство у справах молоді та спорту, взявши на себе велику відповідальність у справі проведення державної молодіжної політики в країні, було не в змозі забезпечити її успішну реалізацію. Враховуючи важкий економічний стан країни, проблеми перехідного періоду, держава не могла надати цьому найвищому в країні відомству, яке забезпечувало розвиток молоді, належну увагу і допомогу. Як результат цього - молодь, як і інші прошарки населення, опинилася в значній мірі незахищеною.

Указом Президента України 29 липня 1996 р. Міністерство у справах молоді і спорту було ліквідовано і створено Міністерство у справах сім'ї та молоді, яке виконувало функції центрального органу виконавчої влади щодо проведення державної політики з питань сім'ї, жінок, молоді та дітей в країні.

Вже на початку 1997 р. було сформовано структуру та центральний апарат Міністерства у справах сім'ї та молоді, утворено Комітет у справах сім'ї та молоді Автономної республіки Крим, відповідні управління в областях, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, 683 відповідних відділів районних держадміністрацій і міськвиконкомів.¹

Не був осторонь державної молодіжної політики і Президент України. 3 грудня 1995 р. при Президентові України було утворено Національну раду з питань молодіжної політики. Цього ж року був затверджений, а 3 березня 1997 р. Президент України перезатвердив персональний склад Національної ради. До її складу входили Голова Комітету Верховної Ради України з питань молоді, спорту і туризму, 11 міністрів чи заступників міністрів тих міністерств, які займалися вирішенням проблем молоді в Україні, 10 керівників всеукраїнських громадських молодіжних і дитячих організацій.

На засіданнях ради обговорювалися питання: про хід підготовки та проведення Конгресу української молоді "Молодь за соціальний прогрес і злагоду в суспільстві", про проект Національної програми "Молодь України, про стан дотримання вимог чинного законодавства в Україні щодо забезпечення випускників шкіл, професійно-технічних та вищих закладів освіти першим робочим місцем та реалізації Указу Президента України від 23 січня 1996 р. "Про заходи щодо формування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних заходів", про стан організації системних наукових досліджень стосовно молоді в Україні, про хід виконання доручень Президента України щодо використання власності комсомолу та ін.²

Для реалізації державної молодіжної політики, соціально можливих молодіжних ініціатив на місцях були створені Комітети у справах молоді при виконкомах обласних, міських та районних Рад народних депутатів. Вони взяли на себе функції органів державного управління, захисту інтересів молоді в державних іа громадських органах, мали наміри розробляти пропозиції щодо формування державної молодіжної політики, вести пропаганду молодіжного руху, кооперувати зусилля місцевих органів державного управління, громадських організацій, підприємств та установ по здійсненню молодіжних програм тощо. Взявши на себе функції органів державного управління. Комітети повинні були забезпечити контроль за правильним виконанням чинного законодавства підвідомчими підприємствами, установами та організаціями, узагальнювати практику застосування законів щодо молоді, розробляти пропозиції щодо їх удосконалення і вносити їх в установленому порядку на розгляд органів державного управління.

Характерним прикладом цілеспрямованої та послідовної роботи щодо реалізації

державної молодіжної політики була діяльність управління у справах сім'ї, молоді і туризму Донецької облдержадміністрації по створенню організаційно управлінської структури молодіжної галузі.

Завдяки зусиллям обласної державної адміністрації, управління у справах сім'ї, молоді і туризму в області була сформована система державних органів у справах молоді на рівні міст і районів. Управління постійно підтримувало робочі зв'язки з міськими і районними структурами у справах молоді. В 1997 р. в Донецькій області працювало 26 міських та 41 районний підрозділ у справах молоді, 33 міських та районних центри соціальних служб для молоді.³

Управлінська ієрархія включала не тільки верхні та середні шаблі, але й низові ланки, від яких в значній мірі залежала робота з молоддю на місцях, зокрема в сільській місцевості. Прикладом цього була Полтавська область. В 1997 р. в чотирьох районах області в штатний розклад сільрад були введені посади працівників, що відповідали за стан роботи з молоддю. Зокрема, в Решетилівському районі в 1992-1994 рр. в селах, особливо в тих, де були сільські ради, з ініціативи влади та господарників були створені добровільні громадські молодіжні організації, ядро яких складали сільські активісти на чолі з лідером, що проводив організаторську роботу на громадських засадах. Однак, практика такої діяльності підтвердила, що лише на громадських засадах без організаційної структури, посадової особи неможливо були отримати відчутні результати в роботі з молоддю. Тому Решетилівським райвиконкомом 23 лютого 1995 р. було прийнято рішення "Про введення посади спеціаліста у справах молоді та спорту при виконкомів селищної та сільських рад народних депутатів". Йому було встановлено заробітна плата на рівні державного службовця, спеціаліста другої категорії за рахунок місцевого бюджету, а також дольової участі КСП та інших установ, що знаходилися на даній території.⁴

Певний досвід роботи з молоддю був набутий і в Рівненській області, зокрема в Сарненському районі. Там посади спеціалістів по роботі з молоддю в структурі сільських і селищних рад було введено в 1993 р. Такі посади займали педагоги або люди, які мали досвід роботи з молоддю (до цього вони, як правило, працювали в колгоспах на посадах інструкторів по фізичній культурі і спорту, на виборних посадах громадських організацій). Саме цей досвід давав їм можливість координувати роботу працівників закладів культури, освіти у проведенні молодіжної політики на місцях.

Розширенню форм роботи з молоддю, підвищенню ефективності масових заходів сприяла діяльність координаційних рад, що були створені при кожній сільській раді, до складу яких входили голова виконкому або секретар, головний бухгалтер сільської ради та колгоспу, голова колгоспу, директор школи, заступник директора з виховної роботи, директор будинку культури, завідувач бібліотекою, дільничий інспектор та спеціаліст по роботі з молоддю.⁵

Цікавий досвід по створенню структур, що займалися молодіжною політикою на промислових підприємствах, був напрацьований у місті Запоріжжі. На комбінаті "Запоріжсталь" наказом директора був створений відділ з 5 чоловік по роботі з молоддю. Відділ координував роботу Ради молоді комбінату, рад молоді в цехах, проводив роботу по підвищенню професійної майстерності молодих робітників, створенню молодіжних виробничих та науково-творчих комітетів, займався розробкою та реалізацією соціальних програм тощо.⁶

Для координації дій молодіжних та дитячих організацій, представництву інтересів молодіжного руху України в стосунках з органами вищої державної влади країни у липні 1992 було утворено Український Національний Комітет Молодіжних Організацій України (УНКМО), який на той час об'єднував 39 всеукраїнських молодіжних і дитячих організацій та 26 регіональних молодіжних об'єднань. Останні об'єднували понад 200 легалізованих місцевих молодіжних організацій. Весною 1995 р. УНКМО був прийнятий до складу Ради Європейських Національних Молодіжних Комітетів країн Ради Європи і став представляти

цю організацію в Україні.

Співпраця УНКМО з органами вищої державної влади України в питаннях формування та реалізації державної молодіжної політики відбувалася через безпосередні зустрічі представників цього органу з керівництвом країни. У травні 1997 р. УНКМО брав активну участь у підготовці та проведенні Конгресу молоді під девізом "Молодь України за соціальний прогрес і злагоду в суспільстві", в роботі якого взяли участь 113 осіб, що представляли найбільш впливові та чисельні Всеукраїнські, а 126 осіб регіональні та місцеві громадські молодіжні та дитячі об'єднання.⁸

Реалізація державної молодіжної політики в Україні в 90-х роках через діяльність органів управління хоча і мала певні позитивні тенденції, в значній мірі не могла задовільнити більшість. Відсутність відповідного досвіду роботи з молоддю в нових умовах, недостатнє фінансування цього напрямку роботи державою зумовило значне погіршення ситуації в молодіжному середовищі. Показники аномалій в духовній сфері, культурі молоді за останні роки різко погіршилися. Росте безробіття серед молоді. Вона стає все більше соціально незахищеною.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Поточний архів Міністерства України у справах сім'ї та молоді. Про становище молоді в Україні (за підсумками 1997 року). Щорічна доповідь Президенту України. - С. 164; 2. Головенько В., Рябіка В. Молодіжний рух в алгоритмі суспільного життя України // Молодіжний рух України: історія та сучасність. Збірник матеріалів. -К., 1998. - С. 7-8; 3. Практика та досвід з реалізації державної молодіжної політики в Україні на регіональному та місцевому рівнях // Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної політики в Україні. -К., 1997. - С. 65. 4. Там само. - С. 67; 5. Там само. - С. 68; 6. Там само. - С. 68-69; 7. Головенько В., Рябіка В. Вказана праця. - С. 10-11; 8. Молодь за соціальний прогрес та злагоду в суспільстві. Збірник матеріалів Конгресу української молоді, м. Київ, 26-28 травня 1997 року.-К.,1997.-С.9.

Л. С. Мельничук

СТАТУС ЖІНКИ У ГОНЧАРНИХ ПРОМИСЛАХ ПОДІЛЛЯ

Феномен української жінки здавна був об'єктом уваги як вітчизняних, так іноземних дослідників.¹ Крізь призму тендерної антропології статус жінки в традиційному українському суспільстві завжди був досить високим. Вона брала участь у всіх справах родини і була достатньо вільною. Майже скрізь в Україні дружина згідно звичаєвого права після смерті чоловіка ставала главою господарства, передаючи спадщину лише на схилі років. Етнографічні матеріали свідчать, що саме жінка була гарантом й охоронцем народних традицій та звичаїв, чіткого дотримання і сумлінного виконання членами родини норм моралі та етикету. Сімейний статус жінки впливав і на її авторитет у громаді. Як справедливо зазначає М. Гримич, між сімейним і громадським статусом не було теперішньої чіткої межі. Авторитет, "слава" (репутація) жінки у сім'ї, родині визначали і її позиції в громаді².

Багато важила роль жінки у господарській діяльності сім'ї. Розподіл трудових і професійних обов'язків між чоловіком та жінкою, її внесок у виробництво засобів до існування - землеробство та ремесло - мало досліджені в українській етнології. Спробуємо на конкретному етнографічному матеріалі розглянути статус жіноцтва у гончарстві - одному з найбільш давніх і поширених занять українців. Дослідники припускають, що саме жінки були першими гончарами. Вони винайшли і першими стали виготовляти глиняний посуд.³ Зосереджені на домашньому господарстві, жінки звернули увагу на властивість глини набувати й зберігати будь-яку форму і скористалися з цього у побуті. Значення цієї події важко переоцінити. Вона збіглася в часі з переходом людини до осілого способу життя. Культивування злаків та одомашнення тварин сприяли розширенню господарства. У зв'язку з цим дедалі більше було потрібно різноманітного й міцного посуду. Докерамічні його прототипи через обмеженість форм, невелику місткість, невогнетривкість уже стримували